

Spomenik tistim v Grahovem, ki so jih umorili partizani

Zlagane podobe komunistov

4. del

Ivo Žajdela

Včasih kdo omeni domobransko nasilje leta 1944. Ja, vendar je bilo to nasilje edini mogoč odgovor na početje komunistov (partizanov) leta 1941, 1942 in 1943. Poglejmo njihovo nasilje v vsakem od teh let posebej pa nam bo vse jasno.

Komunisti med drugo svetovno vojno in po njej niso uporabljali termina »državljanska vojna«. V publicistiki se je začel pojavljati ob demokratizaciji Slovenije, vendar so ga uporabljali redki. V zadnjih letih pa se ta termin vedno bolj uporablja in uveljavlja, zato je treba pogledati, ali je to upravičeno in kaj pomeni. Uporabljajo ga nekateri, verjetno bolj kot pripomoček, in ne pomislijo, kaj ta besedna zveza pravzaprav pomeni.

Pomen besed Človek že od nekdaj uporablja besede tudi za izražanje svojih slabih misli ali namenov. Pri besedni zvezi »državljanska vojna« sicer ne gre za slab namen, ampak za površnost. Tisti, ki se z besedami pojavljajo v javnem prostoru, v pisani ali govorni obliki, bi se morali zavedati, da se je treba pri poimenovanju ali opisovanju nekega pojava potruditi in pogledati, ali s(m)o uporabili prave besede. Ponavljamo jih za nekom

drugim, morda za mnenjskim voditeljem ali kom, ki mu zaupamo. Toda pri uporabi besed in besednih zvez moramo biti vedno previdni, tudi če jih uporabljajo tako rekoč vsi.

V Sloveniji uporabljamo mnoge besede ali besedne zveze, ki so napačne. Mnoge med njimi so se oblikovale pri neki specifični idejni ali politični skupini in v specifičnem času, med vojno ali v diktaturi. Med drugo svetovno vojno in komunistično revolucijo

so vodilni komunisti oblikovali »nov jezik«, da so lahko z njim uveljavljali svoje poglede, voljo in manipulirali z ljudmi. Najbolj zlorabljeni besedni zvezi sta bili »Osvobodilna fronta« in »narodnoosvobodilni boj«. Prvo so komunisti vpeljali zato, da so se za njo prikrili. Ljudje so mislili, da se pridružujejo »Osvobodilni fronti«, ne pa komunistični partiji, čeprav je bila »Osvobodilna fronta« samo drugo ime (maska) za komunistično partijo.

Tretji akter Vrnimo se k terminu »državljanska vojna«. Že nekaj let ga nekateri uporabljajo za poimenovanje medvojne dogajanja na Slovenskem. Toda uporaba tega termina je zavajajoča, napačna in celo krivična do nekaterih akterjev takratnega dogajanja. Sam izhajam iz krivičnosti. Termin je krivičen do tiste strani, ki je bila med drugo svetovno vojno in komunistično revolucijo najbolj prizadeta.

Tisti, ki pišejo ali govorijo o dogajanju na Slovenskem med drugo svetovno vojno, nenehno pozabljajo, da takrat ni šlo le za komuniste oz. njihovo revolucijo in za protirevolucijo, ampak je poleg teh dveh akterjev zelo pomembno vlogo ves čas igral tudi tretji akter, to je bil okupator. Okupator je s svojo vojaško silo in splošnim nasiljem od začetka okupacije leta 1941 do dobesedno zadnje minute hotel imeti pod nadzorom vse. Kdor se je temu upiral ali hotel izogniti, je bil tarča njegovega nasilja. Okupator je bil zaradi svoje sile celo najpomembnejši akter. Zato je toliko bolj nerazumljivo, da na to prevečkrat pozabljamo, ko govorimo o drugi svetovni vojni. Nemci so izvajali svojo nasilno politiko do zadnje minute, dokler niso 11. maja 1945 na Koroškem položili orožja in se predali Angležem. Do tistega trenutka bi v hipu zganjali nasilje nad vsakim, ki se ne bi obnašal tako, kot so oni hoteli. Mnogi Slovenci, tudi na »desnici«, so bili žrtve te njihove volje in nasilja.

V primežu nasilja O državljanski vojni govorimo takrat, ko se med seboj spopadata dve razmerna enakovredno močni politični sili znotraj naroda. V slovenskem primeru pa je šlo najprej za komunistično revolucijo. Komunisti so okupacijo oz. razmere, ki so z njo nastale, izkoristili za napad na tisti del slovenskega naroda, ki so ga želeli uničiti, da bi potem zasedli njegovo mesto. Šlo je za fizično in za besedno uničenje pomembnega dela Slovencev, na izpraznjeno mesto pa so se potem usedli komunisti: začeli so uporabljati lastnino tistih, ki so jih prej uničili, njihov jezik pa so nadomestili s svojim. Vse to pa so uveljavili z vsesplošnim nasiljem in strahom.

Kar se grozeče sile tiče, so bili takoj za okupatorjem komunisti tisti, ki so jo uporabljali. Večina so jo uporabljali proti notranjemu političnemu nasprotniku, ki so ga uničevali, kjer so le mogli. Ta se je pred tem nasiljem lahko le bolj ali manj uspešno branil. In zdaj smo pri bistvu. Branil se je lahko le v razmerah okupatorjevega in revolucionarnega nasilja. Če se je želel braniti pred nasiljem komunistov oz. njihovih vojaških in paravojaških organizacij (partizani, Vos, Narodna zaščita, aktivisti, terenci), tega nikakor ni mogel mimo oz. brez vedenja ali celo dovoljenja okupatorja. Ta ni dopuščal nobene take (samo) iniciative. Vse je hotel imeti pod nadzorom. Zato je bila edina možnost neke vrste sodelovanje z njim. To sodelovanje je bilo izsiljeno, najprej s strani partizanov oz. njihovega nasilja, potem pa

s strani okupatorja oz. njegovih pogojev in pretečega nasilja. Ko nekateri govorijo o kolaboraciji in pri tem zlorablajo »čisto« obliko iz drugih držav, »pozabljajo«, da je v slovenskem primeru šlo za dvakrat izsiljeno sodelovanje (kolaboracijo). Ker je šlo za obrambo pred brezobzirnim nasiljem komunističnih partizanov, ta kolaboracija ni bila kakorkoli zavržena. Druga možnost je bila, da ne bi storili nič in se tako prepustili partizanskemu nasilju. Prej ali slej bi jih nasilno mobilizirali partizani ali okupator.

Zdrav človek pa se ne bo pustil terorizirati. Še posebej ne, če to nasilje spremlja lažniva propagandna vojna, s katero so komunisti z lažmi črnili tiste, ki so jih uničevali.

Protinarodnost komunistov Termin državljanska vojna pomeni tudi dve kolikor toliko enakovredni sili, ki se spopadata med seboj. V slovenskem primeru je bila ena (komunisti) izrazito napadalna, druga (protirevolucija) pa pretežno obrambna. Zato je uporaba tega izraza tudi krivična za protirevolucijo, saj pomeni posledično enakovredno porazdelitev krivde. Protirevolucija pa ne le da ni kriva za medvojno nasilje, ampak je bil njen pojav (z vsemi spremljavnimi pojavi) z revolucionarnim nasiljem izsiljena pozicija.

Poglejmo tri primere državljanskih vojn po svetu. Med ameriško v 60. letih 19. stoletja sta se med seboj borili dve sili znotraj današnjih ZDA. Med rusko po boljševistični revoluciji sta se prav tako borili dve sili znotraj

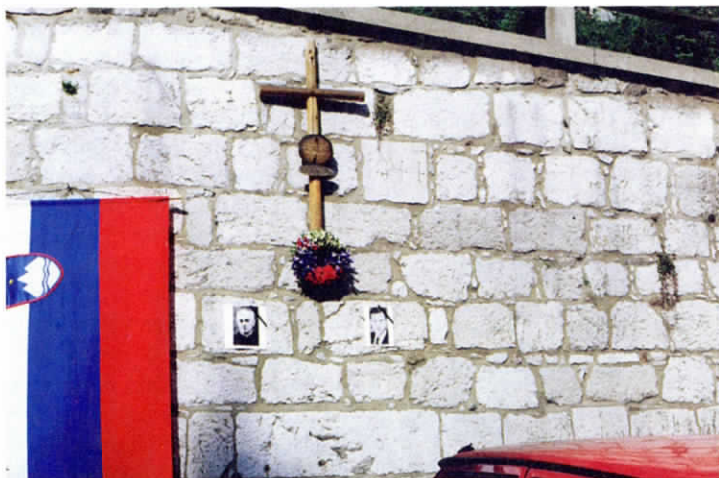
Grahovo, partizanski ogenj, ki je zažgal pesnika Franceta Balantiča; podoba za tisto peščico Kamničanov, ki nasprotujejo velikemu poetu

Vse do leta 1990, 45 let torej, Balantičev grob v Grahovem ni mogel biti označen. Rdeča peščica Kamničanov bi ga še vedno prepovedovala.

Prvo spominsko znamenje pesniku Francetu Balantiču v Grahovem. Pesnik se uvršča med slovenske najpomembnejše mojstre besede, kamniški župan Marjan Šarec pa bi rad prislunil totalitarni pameti.

Skromno znamenje na Streliški ulici v Ljubljani, kjer je vosovec umoril profesorja na Teološki fakulteti v Ljubljani dr. Lamberta Ehrlicha. Tako je bilo v začetku 90. let, potem pa so ga varuhi revolucije uničili.

ruskega naroda. Med špansko (1936–1939) prav tako. Pri španski so sicer različne sile od zunaj podpirale eno ali drugo stran, toda samostojnega tretjega akterja ni bilo, kot je to bil primer v Sloveniji, ko je bil prav tretji akter, okupator, najmočnejša sila.

V Sloveniji je ena stran (komunisti s svojimi vojaškimi organizacijami) ves čas napadala in uničevala drugo stran: v prvi fazi predstavnike tradicionalnih strank, Cerkev, ugledne civiliste, v drugi pa razmeroma šibke enote protirevolucije v obliki vaških straž in nazadnje domobrancev, ki so imeli zvezane roke zaradi navzočnosti in zahtev tretjega akterja, okupatorja. Ena stran je uničevala drugo, druga se je le branila, večinoma šibko, le tu in tam uspešno.

Zato je govoriti o »državljanski vojni« med drugo svetovno vojno na Slovenskem zamegljevanje dejanskega stanja in je krivično do ene strani, ki je bila od začetka in do konca žrtev druge, napadalne strani. Komunisti so bili (s svojimi partizani) tisti, ki so zlorabili okupacijske razmere in so napadli slovenski narod. Le komunisti so delovali protinarodno.

Odporništvu in revolucija Pri rabi termina »državljanska vojna« opozarjam na kompleksnost te problematike, kjer je v ospredju vrsta pomembnih prvin. Prva je, da pozabljamo na bistvene razlike med državljanskimi vojnami po svetu (ameriško, špansko in rusko oz. sovjetsko) s specifičnimi razmerami v Sloveniji, ko je

najpomembnejši akter po moči bil okupator, po nasilju pa komunisti s svojo forsirano komunistično revolucijo, ki ji ni bilo para v Evropi (seveda je tu Jugoslavija v celoti izvzeta, saj je bilo dogajanje podobno kot v Sloveniji). V Sloveniji so komunisti začeli z revolucijo hitro po začetku okupacije. Povsod drugje po Evropi (Francija, Belgija, Nizozemska, Danska,

francoskega odporniškega gibanja ugrabili visokega nemškega oficirja SS, ki je bil pri vojaki zelo priljubljen, in ga ubili. Bilo je četrti dan po zavezniški invaziji v Normandiji, zato so bili Nemci še posebej živčni in občutljivi. Vojna se je prevešala v zadnjo fazo, zato so bili francoski partizani že drznejši. Prej so, drugače kot v Jugoslaviji, varovali ljudi.

S pojmom »državljanska vojna« se zamegljuje dejanska krivda komunistov in njihove revolucije.

Italija, Češka in Slovaška, Poljska, Madžarska, Romunija, Bolgarija in še nekatere druge države) so odporniška gibanja več let branila prebivalstvo pred okupatorjevimi povračilnimi ukrepi. Tudi tako, da se komunisti niso nikjer v teh državah šli revolucije. Samo grški levičarji so na koncu udarili, pa še to šele proti koncu vojne, leta 1944.

Češka in Francija Lidice na Češkem (10. junija 1942) so bile izjema, saj je tam skupinica odpornikov ubila visokega Hitlerjevega sodelavca Reinharda Heydricha. Tam ni bilo partizanskih brigad, ki bi se borile za interese komunistične partije in njihove revolucije, kot se je to dogajalo v Brozovi in Kardeljevi Jugoslaviji.

Tudi zločin v vasi Oradour-sur-Glane v Franciji, kjer so Nemci 10. junija 1944 ubili 642 ljudi (bila je obletnica Lidice), se zelo razlikuje od Slovenije. Pred tem so člani

Krivica in sveta jeza Včasih kdo omeni domobranksko nasilje leta 1944. Ja, vendar je bilo to nasilje edini mogoč odgovor na početje komunistov (partizanov) leta 1941, 1942 in 1943. Poglejmo njihovo nasilje v vsakem od teh let posebej. Poglejmo vse tiste umore in pomore. Na primer leta 1942. Imam seznam družin (oče, mati in vsaj eden od otrok) za leto 1942, ki so jih umorili partizani. Umorili so vsaj 26 družin.

Poleg tega so v tem letu umorili vsaj še 78 t. i. nepopolnih družin (vsaj po dva člana iste družine). Poleg teh dveh seznamov imam še tretjega, na njem pa je še 34 domnevnih družin, podatke sem vzel večinoma s farnih spominskih plošč in iz *Črnih bukev*, a so nepopolni, zato za zdaj ni mogoče trditi, da so jih ubili partizani, čeprav je to zelo verjetno.

To so strašni podatki in vsaka žrtev pomeni hudo zgodbo.

Poglejmo strašno morijo jeseni 1943, do obupne burke s kočevskim »procesom«. Pojav t. i. svete jeze oktobra 1943 je bil neizbežen. Vse to nasilje je naravnost izstrelilo v delovanje protiterorizem v obliki »črne roke«. Brez vsega tega in še marsičesa (npr. svete jeze, ki se je porajala ob spoznanju popolne nemoči oz. krivice, da moraš sodelovati z osvraženim okupatorjem, če sploh hočeš delovati; da moraš gledati, kako so se Angleži spajdašili z vodjem vse te morije Brozom ...) ni mogoče razumeti, zakaj so bili domobranci leta 1944 tako odločni.

Prigrabljanje »naroda« Sam sem nekoč zapisal, da lahko o »državljanski vojni« med vojno na Slovenskem govorimo le v zadnjem letu vojne, pa še takrat le o nekaterih elementih medsebojnega spopada. Toda to je bilo nekoč (danes sem ob večjem vedenju kot takrat natančnejši), saj ob vsem naštetem našega medvojnega dogajanja nikakor ne moremo imenovati s terminom »državljanska vojna«.

Ta termin je zelo krivičen do mnogih, ki jih je pomorilo revolucionarno nasilje, in do mnogih, ki so morali reševati svoje življenje z odhodom v tujino. Bilo jih je zelo veliko. Zato je že pablaznelo, da si ob nemoči pred neizprosno resnico o naši nedavni zgodovini nekateri še vedno prigrabljajo (s tujko uzurpirajo) »slovenski narod«, npr. v sintagmi »narodnoosvobodilni odpor«. **D**

Nadaljevanje prihodnjič